

V Českých Budějovicích 24.4.2008

Prohlašuji, že jsem svoji diplomovou práci na téma „Cyril Bouda a současnost“ vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů a literatury, které cituji a uvádím v přiložené bibliografii.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své diplomové práce na téma „Cyril Bouda a současnost“, a to v nezkrácené podobě pedagogickou fakultou elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách.

Datum: 24.4.2008

Dana Frnochová

Cyril Bouda a současnost

Reminiscence na Cyrila Boudu

Pedagogická fakulta Jihočeské univerzity
Katedra výtvarné výchovy

Autor:
Dana Frnochová ZUŠ - VV
Rok obhajoby: 2008

Anotace

Teoretická část nazvaná „Cyril Bouda a současnost“ se nejprve zabývá vlastním zdrojem tématu praktické části Baron Prášil“. Výběrem kapitol

navazuje na tvorbu mé práce. Hledá shodu mého díla s ilustrací knihy od Cyrila Boudy .

Dále charakterizuje Cyrila Boudu a jeho dílo s porovnáním současnosti. Expresivní vyjádření jeho myšlenek dávají příležitost přenést jeho ilustrace do dalších a nových dimenzí. Dojem, nebo výraz se objevuje v každém díle celého cyklu Barona Prášila a jeho vyprávění. Svým vlastním výběrem ilustrací Cyrila Boudy prezentuji svůj pohled a názor na současný životní styl.

V příloze dokumentuje praktickou část (cyklus deseti maleb s názvem „Baron Prášil“) a doplňujících skic.

Annotation

The theoretical part entitled “Cyril Bouda and Today” first deals with the theme of the practical part called Baron Prasil. The chapter selection is closely related to the practical outcome of my work. It strives to reach harmony between my work and illustrations from the book by Cyril Bouda.

Further on, it characterizes Cyril Bouda’s work compared to the present time. The expressive formulation of his thoughts gives a unique opportunity to transfer his illustrations into a new dimension. The impression or expression appears in every part of the whole Baron Prasil story cycle.

By selecting Cyril Bouda’s illustrations I do present my view on the world today and the contemporary style of life.

Enclosed you can find a unique cycle of 10 paintings called “Baron Prasil Storyteller and his tale” and an illustrative sketch.

O B S A H

I.	Úvod – vymezení tématu	7
II.	Zdroj inspirace obecně	9
III.	Exprese jako současnost	27
IV.	Závěr	31
V.	Seznam citací	33
VI.	Seznam literatury	34
VII.	Dokumentace praktické části diplomové práce – Cyklus maleb s názvem „Baron Prášil“ a doplňujících skic	35

„ CYRIL BOUDA A SOUČASNOST“
REMINISCENCE NA CYRILA BOUDU

Ú V O D

V Y M E Z E N Í T É M A T U

Malbu, jako východisko pro mou diplomovou práci, jsem si vybrala z níže popsaných důvodů.

Především pro to, že jde o techniku, kterou jsem poznala a blíže do ní nahlédla, která mě už od ranních dětských let doprovázela, zpočátku jen jako formou hry, ale v posledních letech i jako možnou budoucí profesy na uměleckých školách. Malba je stále pro mě něčím novým a zajímavým, něčím nepoznaným. Vždy když uchopím do ruky štětec, stojím před velkým a nevyčerpateľným procesem možností, jak zpracovat nový úkol. Tato stále se opakující cesta poznání mi přináší stále nová dobrodružství.

Co budu malovat a o čem bude má diplomová práce, byla otázka, která mě nenechala dlouho čekat.

Kořeny této problematiky hledám už v ranném dětství, kdy mi rodiče četli pohádky před spaním. Když jsem ještě neuměla číst, vybavují se mi vzpomínky na klidně prožité večery plné vzrušující atmosféry. Stačilo se zaposlouchat do vypravování a představit si příběh, o kterém se mluví. Jakmile jsem byla připravená k večernímu spánku, přinesla jsem mamince jednu ze svých oblíbených knih, ze které jsem chtěla číst. Nedočkavě jsem se těšila až otočíme další stránku, která mě osloví svým dalším a novým obrázkem. Jako dítě jsem neměla tušení o ilustrátorské práci Cyrila Boudy, znala jsem pouze jeho rukopis, který mě oslovil a nikdy mě nenapadlo, že se stane jednou mým tématem pro diplomovou práci. Pouhé nepodlézavé ztvárnění ve zkratce charakterizuje celá vyprávění.

Ve své práci se chci pokusit o ztotožnění tak velkého mistra jako je Cyril Bouda. Vím, že napodobit ho nemohu, ale poučení z jeho formy obohatí má studie výtvarné výchovy jako celku a přinese mi nový náhled na praxi v ní.

Svou teoretickou část tedy věnuji Cyrilu Boudovi a svým zážitkům z pochopení jeho díla prostřednictvím jeho jedné z ilustrovaných knih, to je „Baron Prášil“.

O Strachu i udatenství, o přízni i protivenství, o lovu i cestování, o boji i hodování, řada příhod, jimiž strašil nebojácně. Kniha podle Gottfrieda Augusta Bürgera, kterou zpracovali Jiří Kolář a Josef Hiršal.

Skrze cyklus „Baron Prášil“ evokuji zážitky z dětství, zanechaným stopám ve mém nitru, svým neklidným emocím, které ovlivňují mou tvorbu.

V praktické části pak předkládám obrazy vzniklé na podkladech reminiscence Cyrila Boudy. Jde o výtvarně uměleckou transkripci mého vnitřního prožívání nad jeho dílem.

Technika malby je založená především na akrylové malbě štětcem a špachtlí, jejíž podklad tvoří tónovaná MDF deska. Malba je založená na důrazném kontrastu jasných a hravých barev. Konečný efekt jednotlivých obrazů je výsledkem vrstvení zpočátku jednoduchých zkratkovitých skic v jemnějších odstínech výsledného díla. Promyšlenost všech zásahů štětcem není pouhým základem pro konečnou fázi celého cyklu. Výraz celého procesu mé tvorby obohacují i náhodně vzniklé abstraktní prvky, které zapadají do celkového kontextu díla.

Pouhá malba by nedržela bez podkladové kresby. Obrysové tahy štětců mají v tomto případě důležitou formu zprostředkování celkového dojmu pro diváka. Podtrhují dynamiku a plastičnost jak figurální tak předmětnou.

Barva a intenzivní linie vkreslované do obrazu hrají důležitou úlohu a podtrhují dominantní části obrazu.

Celý cyklus doprovází syté, jasné a pestré barvy, odrážející hravost, spontánní dětský svět a dobrou náladu.

ZDROJ INSPIRACE OBECNĚ

Cyril Bouda a jeho životní tvorba

Tvůrčí směřování Cyrila Boudy lze charakterizovat jako uvážlivé, harmonizující a svébytné. Umělec se vědomě vyhýbal disonancím a výtvarným frázím, nezabýval se v bezbřehých pochybnostech, ale soustavně zkoumal a objevil způsob, jak vlastní vidění a prožívání světa „Nám všem společného“ přenést do subtilní obrazové tkáně. Svou tvorbou prolnul radostí z kresby a pohledem odjinud. Nad rozsáhlým dílem nekonečně vynalézavého kreslíře, vynikajícího grafika, citlivého ilustrátora a podmanivého malíře si můžeme klást množství otázek a pronášet rozmanité odpovědi, ale většina bude pokulhávat za obratností Boudovi ruky, za výstižností umělcových postřehů a za kouzlem podrobností, jimiž kořenil obsah svých výtvarných sdělení.

Patří rokem narození k první generaci 20. století, která dala české kultuře Jaroslava Seiferta, Vítězslava Nezvala, Jiřího Wolkeru, E.F.Buriana, Toyen, Vladimíra Sychru, Jana Slavička, Vincence Mákovského, Adolfa Hoffmeistera, Jiřího Frejku, Išu Krejčího, Jaroslava Ježka, Jana Wericha, Jiřího Voskovce i Olgu Scheinpflugovou. Už pouze letmý výčet jmen naznačuje škálu názorů na umělecké klima dramaticky strukturované epochy. Na prahu dospívání zaskočila tuto generaci první světová válka. Když skončila, většina si myslila, že byla konfliktem posledním. Na podzim roku 1918 mladí s elánem a nadějí vítali vznik Československé republiky. Za 20 let je ohromil její rozpad. Zažili ponižující okupaci, apokalyptické válečné třeštění i opojné nadšení v květnu 1945, zaznamenali také zrození atomové bomby, která jako noční můra vstoupila do jejich snů. Po osvobození se spontánně podíleli na obnově samostatného Československa. Tehdy mnozí podlehli sugestivním iluzím. Vzápětí následovaly tvrdé lekce socialistické reality, hledání třídního nepřítele a proklamování socialismu. Ti, co přežili, inhalovali zplodiny studené války. V zamořeném ovzduší se snažili uhájit osobní lidské i umělecké vyznání. V uvolněné atmosféře šedesátých let pátrali s notnou dávkou skepse po ztracených iluzích. V přiškrcených podmínkách normalizace se hrstka zbylých z první generace 20. století potýkala s problémy stárí i vlastní identity. Osobnosti opustily scénu a metamorfovaly v legendy.

V rychlé proměnlivosti stylů a hledisek typických pro 20. století si Cyril Bouda přisvojil výsadu působit zdánlivě mimo hlavní proud. Jako každé tvrzení má i toto pouze omezenou platnost. Umělcovo přitakání domácí tradici a vědomé navazování na cestu, kterou sledovali Mikoláš Aleš, Vratislav Hugo Brunner nebo Josef Mánes, mělo své přednosti i rizika podobně jako záliba v inspiraci sahající od moderního francouzského umění až k mistrům italské renesance.

Tvorba Cyrila Boudy, motivovaná osobními sklony, ale i četnými zakázkami (knižní výzdoba, ilustrace, ex libris, známky, diplomy, plakáty, vitráže, scénické výpravy, návrhy pro kreslený film a tapisérie), odpovídala zdrženlivě na provokativní proměny výtvarné mluvy. Postoje umělce ovlivnilo nejen rodinné zázemí, ale i velmi všestranné výtvarné školení. Oba rodiče byli vynikajícími umělci a v příbuzenstvu nechyběli významní řezbáři, kameníci a sochaři. Z jejich rodu pocházela Cyrilova matka Anna Boudová – Suchardová, která se věnovala keramice a malbě převážně květinovému zátiší. Po ní syn zdědil lásku a úctu k přírodě. Mimořádný cit pro kaligrafii a drobnopis měl rovněž zanesen v genech. Jeho otec Alois Bouda působil jako profesor kreslení a krasopisu a zabýval se metodikou výtvarné výchovy. Kantorské povolání ho načas zavedlo do Kladna, kde se 14. listopadu 1901 narodil jeho druhý syn Cyril. Kmotrem při křtinách byl Mikoláš Aleš – přítel rodiny. Podmínky k rozvoji osobnosti Cyrila byly od počátku příznivé a nic nestálo v cestě jeho uměleckému talentu. Jak záhy oslovit diváky – na to měl Alois Bouda jednoduchý a účinný návod : vytrvale a beze spěchu kreslit i modelovat a bez prodlevy obesílat výstavy a soutěže. Otcova slova si vzali k srdci oba synové – starší Jaroslav i mladší Cyril. Ke generační revoltě se doma neschylovalo. Čtila se a kultivovala rodinná tradice a nic z ní se nepromarnilo. Bohužel Jaroslav Bouda, úspěšný a oblíbený žák V.Hynaise, brzy zemřel. Rok po první světové válce stála rodina nad jeho rakví. Žal nad ztrátou obdivovaného sourozence se z paměti mladšího bratra ani po letech nevytratil a možná prohloubil introvertní rysy jeho povahy. Umělecká dráha Cyrila Boudy, zaujatého účastníka života, ironického glosátora, neúnavného pozorovatele a pozorného posluchače, byla prosta prázdných slov. Vše, co měl rád, co ho poutalo, co objevil a čemu se podívoval, vnášel do své tvorby. Jeho díla jsou mimořádně soběstačná i bez slovních komentářů. Doprovodné texty umělec neměl v lásce. Dospěl k přesvědčení, že dobrý obraz skutečnosti odráží a slova jen zavádějí.

Když Cyril Bouda v roce 1919 odmaturoval na holešovické reálce a složil zkoušku na Uměleckoprůmyslovou školu, začal soustavně pronikat do tajů užité grafiky v ateliéru F.Kysely. Po absolutoriu v roce 1923 vystavil knižní práce ve vitrínách Uměleckoprůmyslového muzea a vydal se na první cestu do vytoužené Itálie, kam se ještě mnohokrát vrátil. Po prázdninách pokračoval ve studiu na Akademii výtvarných umění na grafické speciálce prof. Maxe Švabinského. Zde se modifikovalo jeho nazírání tvaru a přistoupil zájem o lidský příběh. Nemalá část tehdy nastupujících umělců podlehla rytmu strojů, hudbě drátů a vertikálám telegrafních sloupů. Civilizační náměty spolu se sociálními tendencemi pronikly krátce i do Boudovy tvorby. Jeho pocitové rovině však více odpovídala intimnější poloha spíše máchovského než wolkerovského zabarvení. Ačkoliv vytvořil k literárním předlohám obou básníků výtvarný doprovod, spisovatel časově vzdálenější mu byl zřejmě bližší.

V roce 1925, ještě jako posluchač AVU, obeslal výstavu dekorativních umění v Paříži. Na prestižní mezinárodní přehlídce obdržel nejen diplom, ale i stříbrnou medaili. Název světové expozice později posloužil pro označení specifických tendencí vrcholících ve dvacátých letech. Art deco, v minulosti nezřídka pomíjený, či dokonce zatracovaný, ale rámcově již doceněný sloh, si pohrával s dekorativním členěním plochy, historizujícími reminiscencemi i s prvky folkloru. Proslul oddechovou přizpůsobivostí a určitým druhem manýrismu. Práce Cyrila Boudy, napájené z mnoha zdrojů, upoutaly nejen dekorativní akcenty a technickou suverenitou, ale i osobitě laděným humorem. Art deco jako nedogmatický a k univerzálnosti směřující styl předjímal řešení blízka dnes stále ještě populární a téměř bezbariérové postmoderny. A právě ona vrhá zajímavé světlo na zdánlivě solitární dílo Cyrila Boudy, které nyní vnímáme a hodnotíme v širších souvislostech.

V roce 1927, po ukončení Akademie výtvarných umění, začalo členství mladého adepta ve Sdružení českých umělců grafiků Hollar. Spolek tehdy oslavil deset let svého trvání, čile vystavoval doma i v zahraničí a vydával vlastní sborník. Cyril Bouda se zapojil do všech aktivit a navíc se účastnil sportovních víkendových zájezdů s lyžemi za sněhem do hor – většinou do Krkonoš. Z výprav se dochovaly snímky sportovně naladěných grafiků, kteří takřka v pravidelné sestavě – C.Bouda, F. Kobliha, J. Rambousek, V. Silovský a T. F. Šimon – brázdili zasněžené kopce a s odpovědností sobě vlastní kreslili do sněhu kristiánky a telemarky. K jejich nezbytné výbavě již tehdy patřil spolu s náčrtníkem i fotoaparát.

Cyril Bouda si zvolil pohotovou Leicu, používanou fotoreportéry. Když mu první kameru kdosi odcizil, opatřil si opět stejnou značku. Ostrost záběrů ho netrápila a s expozicí nekouznil. Aparát byl pro něj specifickým memoboxem. S fotografie-profesionály nesoutěžil. Nad svými rozmlženými snímky o sobě rád zdůrazňoval, že není technický typ. Tomuto tvrzení ale odporují jeho po všech stránkách dokonalé grafické listy, tištěné z hloubky, výšky i plochy. Je však pravda, že ke strojům měl zdrženlivý postoj. Ačkoliv rád a často jezdil na kole, trasy si vybíral především v blízkosti železničních tratí, a to z prostého důvodu – aby mohl dále pokračovat vlakem, kdyby bicykl vypověděl službu. A k autům měl dlouho rozpačitě nevyjasněný vztah. Teprve v padesátých letech si pořídil starší tatrovku, tzv. hadimršku. Automobilismu však nepropadl, jezdil většinou pomalu a zároveň dost nebezpečně. Sledoval pozorně krajinu a děje v ní, silnice a dopravní situace ho tolik nevzrušovaly. V šedesátých letech předal s jistým ulehčením řízení auta své ženě, i když předtím neměl vážnou nehodu.

Významnou událostí v umělcově profesním i osobním životě byla asistentura u profesora T.F.Šimona na grafické speciálce AVU. Bouda pracoval na škole v letech 1929-1935. Od roku 1932 suploval jako kantor figurálního kreslení v oddělení pro kandidáty učitelství na středních školách při katedře architektury ČVUT v Praze. Nečekanou pauzu ve výuce způsobilo násilné uzavření vysokých škol za okupace. Po osvobození, v roce 1946, byl Cyril Bouda jmenován profesorem na Pedagogické fakultě KU v Praze. Sám sebe považoval za tolerantního učitele, který dával přednost praktické výuce před teoretizováním. Posluchače vedl k pozornému a trpělivému zkoumání přírody a nejednou je upozorňoval na kompoziční a dekorativní funkci linie i barvy. Zvláště nadaným žákům radil pokračovat ve studiu na AVU nebo na Vysoké škole uměleckoprůmyslové. Díky pedagogickým úvazkům a spolupráci s řadou nakladatelů byla Boudova finanční situace dobrá. Umělec mohl nejen častěji cestovat do Paříže nebo se vracet do mediteránní oblasti, ale také sbírat díla oblíbených umělců, zejména grafiků. Pro inspiraci a pohodu oka se obklopoval například listy V. Hollara, A.Dürera, J. Callota nebo G. B. Piranesiho.

Cyril Bouda poměrně brzy našel vlastní způsob vyjadřování, své žánry, cititele a zasvěcené komentátory mezi umělci i uměnovědci. První větší samostatnou výstavu kreseb a knih uspořádal v Turnově v roce 1934. Obsahovala okolo 200 exponátů, trvala 14 dní a provázel ji útlý katalog na ručním papíře. Úvodní text pocházel z pera kolegy, grafika, který v něm upozornil na to, že Cyril Bouda se znamenitě vycvičil ve

všech polohách knižní tvorby, takže od počátku měl otevřenou úspěšnou cestu tímto směrem. Ceny většiny prodejných děl byly nízké, což bylo pro autora charakteristické, někteří vrstevníci mu to také vyčítali. První výstava se odehrávala převážně v režii třiatřicetiletého výtvarníka.

Záštitu nad poslední rozsáhlou expozicí osmdesátiletého autora, dekorovaného četnými domácími a zahraničními tituly, převzala v roce 1982 Národní galerie v Praze. Zvolila pro ni Belveder. Tato nejryzejší renesanční stavba vzniklá mimo Itálii dodala tvorbě Cyrila Boudy, očividně poučeného italským uměním, patřičný rámeček. Katalog na křídovém papíře obsahoval také několik slov ředitele NG Jiřího Kotalíka, který zdůraznil umělcovu věčnost pojetí, smysl pro poezii, názorovou nekolísavost a věrnost východiskům mládí. Vedle olejů, akvarelů, ilustrací, knižní i volné grafiky, známkové tvorby byly ve dvou patrech letohrádku instalovány také scénické výpravy a monumentální práce tohoto všestranného umělce.

Cyrila Boudu nelákaly drsně expresivní, kubisticky redukované ani naturalisticky zbujelé tvary. Autor nepatřil k bořitelům tradic ani nepodléhal uhrančivému mýtu moderny. Vyznával reálnou formu naplněnou lidsky zajímavým obsahem. Způsobu jeho nazírání a vyjadřování vyhovovala linie jemná, křehká, ohebná, a tak samozřejmá jako kresba na lidské dlani. Umělec vzdoroval siláckým experimentům a bránil se patosu, ale s nepolevující intenzitou ohledával tvary a barvy tohoto světa. Důvěřoval zraku a někdy pomohlo i oko kamery. Jako grafik nebyl skoupý na detail a všemu, co zobrazil, vdechl osobní příchut'. Ctil tichý život věcí a z dekorativního manýrismu uvolňoval intimní notu. Dokázal vzbudit živý zájem o předměty své obliby, zajímavě rozšířil možnosti kombinovaných grafických postupů (kamenoryt a barevná litografie) a ve své tvorbě vzkřísil k nové existenci pracný mědiryt. Lyrický přístup a ironický nadhled se v jeho díle prolíná a kříží. Při ilustrování rád volil složité zápletky a pohrával si s bizarními nápady. Když se mu zachtělo, propůjčil kaligrafické lince dramatický spád a nenápadně nastavil zrcadlo lidské omezenosti, chlubitivé píše a proradnosti. Stovky knih, na nichž spolupracoval dovršil je důslednou výtvarnou koncepcí, hovoří o vzácném smyslu pro souzvuk slova, písma a obrazu. V nesmlouvané prověrce času působí dílo Cyrila Boudy vnitřní celistvostí a osobitou totožností tvůrce tvorby. Vždy znovu zaujme, překvapí a potěší.

Cyril Bouda – Ilustrátor

(přehled všech knih ilustrovaných Cyrilem Boudou)

Sborník grafického umění

B. Vomáčka – Vodník

H. de Balzac – Neznámé arcidílo

M. Majerová – Květná neděle

A. Jirásek – Nevolnice

B. Cellini – Vlastní životopis

H. Ch. Andersen – Pohádky a povídky

H. Ch. Andersen – Tři pohádky

Chodské pohádky

B. Němcová – Pohorská vesnice

K. H. Mácha – Máj

S. Čech – Ve stínu lípy

L. Mašínová – Staré pověsti a legendy

K. Bednář – Paměť bojovníků

J. Wolker – Balady

E. B. Browningová – Portugalské sonety

J. Neruda – Prosté motivy

A. Sova – Pankrác Budecius, kantor

F. Langer – Pražské pověsti a legendy

Karel IV – Legenda o sv. Václavu

J. Soukup – Praha jediná nejkrásnější

V. Dyk – Krysař

J. Hiršal, J. Kolář – Baron Prášil

J. Hiršal, J. Kolář – Kocourkov

J. Drda – Posvícení a tramtárii

A. Branald – Stříbrná paruka

J. Kopta - Chytrý Honza z Čech

J. Kopta – Kratochvilné děje z naší vlasti

Z pamětí H. Berlioze, V. Cibula – Pražské pověsti, K.J. Erben – Pohádky,

J. Seifert – Píseň o Viktorce, K. Čapek – Apokryfy, Pohádky Václava Říhy,

Ex libris

Pohledem na dílo Cyrila Boudy

Rozbor jeho tvorby

Ani nevím jak a kde začít. Celoživotní dílo Cyrila Boudy je tak rozsáhlé, že je nespočetné množství úhlů pohledů na jeho tvorbu. Umělec vynikal jako velký malíř, grafik, ilustrátor, navrhoval známky, tapiserie, vitráže atd. Svůj pohled zaměřím především na Cyrila Boudu jako malíře. Jelikož má práce je v praktické části doplněná cyklem maleb, je na místě podívat stejným směrem. Co jsem si od mistra odnesla a jakým způsobem ovlivnil životní tvorbu popisuji v níže uvedeném textu.

Zpočátku je asi nejdůležitější motivace a způsob uvažování malíře. Jeho charakter se odráží v celé jeho životní tvorbě. Nemohlo by být umělce bez citově zabarveného podvědomí. Od duševních pochodů se odráží celá jeho životní tvorba. Myslím, že stejně jako spisovatel, filmový režisér i malíř zprostředkovává skrze své výtvarné prostředky pocity a děj. Tužkou nebo štětcem přibližuje atmosféru toho co nám chce sdělit. Malířův úkol se nedá popsat přídavným, doprovodným textem, dílo musí vypovídat samo za sebe. Je takové jak vyzařuje a i laik by měl na první pohled poznat co nám autor sděluje.

Obr. č. 1 – Cyril Bouda jako krajinář se kochá krásami české krajiny, pro zmínku jsem vybrala krajinu u Dobré vody, která je mi blízká. Z díla na mě dýchá svou vůní, kterou ve mně zanechala pokaždé, kdy tudy chodím. Obraz vyzařuje atmosféru máchovského rozpoložení básní, ve kterých kvete silně vlastenecký pud po domově a vyvolává ve mně touhu po klidu a samotě. Krajina v soumravné podvečerní hodině připomíná obraz Caspara Davida Friedricha – Tři lidské věky (1836), která se rovněž zamýšlí nad otázkou lidské existence a celého bytí na tomto světě. Právě obloha má stejně na tomto obraze jako na obraze Tři lidské věky svá opodstatnění. Skrze tmavá podvečerní mračna prosvítají ještě zbytky slunečních paprsků, které připomínají syntézu lidského osudu. Cyril Bouda byl velký optimista, jeho obrazy vnáší do člověka příjemnou atmosféru, ale tato krajina je jedna z jeho děl, která nese v sobě myšlenku na smrt.

Barevnost obrazu opět zůstává u škály ponurých tónů, které podporují atmosféru podvečerní hodiny. Kontrast světlého pozadí dodává obrazu věčnou hloubku prostoru, jako velkolepost a nepodmanivost lidského osudu. Vyjádření zní z části

romanticky. Z vysoce rozmanitého a rozsáhlého celoživotního díla mě obraz zaujal právě svým osobitým a nesvázaným projevem, který nebyl pro malíře nějakou ilustrační zakázkou, ale šlo o svobodný projev jeho uvažování. Zřejmě doba a právě věk tehdy třiapadesátiletého Cyrila Boudy na tomto díle poukazuje skrytý smutek, z něčeho co v sobě právě skrývá.

Obr.č. 1 – Rybník u Dobré vody (olej 1954) Cyril Bouda

Obr. č. 2 – Terasa Ve Florencii z Piazzale Michelangiolo, zaznamenává jednu z jeho vzpomínek z Itálie, kam tehdejší profesor pedagogické fakulty UK rád jezdil.

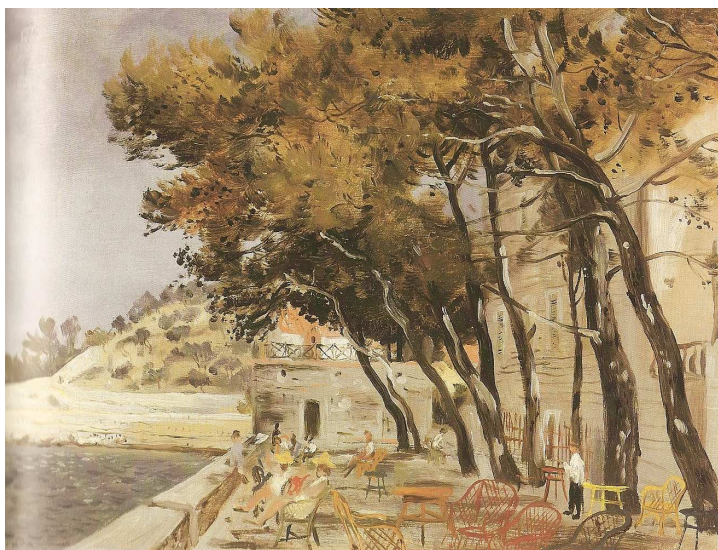
Cyril Bouda se nedá zaškatulkovat. Proplouvá všemi styly pro ztvárnění umění a používá je dle svého uvážení tak, aby dosáhl konečného a vhodného výrazu, kterým promlouvá k divákovi. Na tomto obraze vnáší autor do diváka teplo a vůni Itálie. Ve zkratkovitém propracování zcela vystihuje atmosféru italské siesty na terase v jedné z přímořských restaurací. Souborem impresionisticky aplikovaných skvrn na obraze musí divák odstoupit do vzdálenosti, ve které vidí obraz jako celek. Je to soubor vedle položených skvrn, které si divák v oku přetváří jako námětově propracované téma. Děj je pouze ve zkratce a zcela splňuje vlastnost dojmu a pocitu ze zaznamenané chvíle při zastávce na jeho cestě po Itálii.

V tomto obraze cítím legrační vyobrazení vesměs ženských sedících postav, které jsou natočeny jedním směrem pohledu. Vyhřívají se v prostupujícím světle slunečních paprsků, opalují se, relaxují a popíjí kávu. Jejich ztvárnění mě nutí se

pousmát a připomenout si Boudovi ilustrace dvorních paniček z knihy Barona Prášila. Když jsou tyto ženy pouze ve zkratkovitém provedení pár tahy štětcem, dokonale kopírují malířův rukopis s nezaměnitelností jeho velké dávky optimismu. Po bratrovo smrti se Cyril více odevzdal svému citovému rozpoložení, kterým obohatil svou celoživotní tvorbu.

Rytmus celého obrazu je s velkým povšimnutím věnován do prvního plánu díla, kde se objevují jasně žluté, červené a modré akcenty. Pouhým nenásilně aplikovaným a jasných výrazovým prostředkem, zaujímá své postavení hlavního sdělení na celé ploše obrazu. Barevný rytmus žluté a červené barvy v prvním plánu oproti zadnímu šedému pozadí opět kontrastuje a vyzdvihuje podstatu prvního plánu. Děj a pohyb vody i lehký vánek se stáčí do jednoho celku. Obraz i přes jeho lehkost je pevně uzavřen. K uzavření celého formátu rovněž dopomáhají diagonálně rostlé stromy. S nadsázkou malíř vyvolal pohyb celé kompozice. Myslím si, že samotný pohyb ve ztvárnění jakéhokoli žánru hraje nedílnou součást jeho tvorby. Ať už se jedná o krajinu, zátiší či formu provedení – kresbu, malbu, grafiku, litografii a podobně, umělec svou lehkostí kopíruje svůj um a stylistiku. Právě pohyb a živost je vzorem pro jeho následovníky. Nejen pro jeho žáky a pro mě, ale je vynikajícím příkladem pro další budoucí generace. Techniku práce a zručnost, kromě velkého nadání a talentu, ovládá skrze nelenivou celoživotní tvorbu. Jeho dokonalost tkví i v uvolněném zápěstí, které dodá jakémukoli dílu z Boudovi tvorby vybroušenou metodu jeho práce a odstraní z ní tvrdost, bez které interpretuje příjemný vzhled celého díla.

Obr. č. 2 – Terasa (olej 1947) Cyril Bouda

Obr. č. 3 – Cyril Bouda své citlivé provedení poukazuje i na další ukázce, která může mít spojitost s obrázkem č. 1 a 2. Malíř se vyžívá v bohaté propracovanosti kmenů a korun stromů. Celou alej v parku doplňují z části lidské postavy, které jsou v porovnání s okolní přírodou velmi malé. Jsou součástí, ale netvoří zde hlavní úlohu v zobrazeném námětu. Tématem této práce bylo zachytit podzimní atmosféru podmaněnou studeným větrem prostupujícím korunami stromů. Celý výjev je konstruován do rytmických, stále ustupujících oblouků. Hloubku obrazu tvoří malý prostor téměř v místě zlatého řezu, který nutí můj pohled nejprve tam a pak s odstupem pár vteřin si teprve povšimnu druhé části žánru – malých sedících postaviček, které jsou stejně stylisticky vypočtené jako na obraze Terasa ve Florencii. Celá alej stromů na tomto i na jiných obrazech, nejen v tomto žánru, ale opět i v dalších tématech zpracování jeho práce, poukazuje na lyrický přístup tvorby Cyrila Boudy. Je to jeden z dalších mnoha úhlů pohledu na celé mistrovo životní dílo. Obraz vnáší do naší duše ranně podzimní náladu babího léta. Svou kontrastní barevností v široké škále okrových a tmavých tónů vhodně doplňují a podporují celé toto období. Až při podrobnějším zkoumání zjistíme, že na obraze, za citově zabarvenou alejí v parku, se skrývá nespočet detailů. Pak můžeme mluvit o Cyrilu Boudovi, jako o detailistovi. V tomto slova smyslu se s ním neztotožňuji, ale kapka jeho žertu, která se často objevuje v jeho díle podtrhne Boudův smysl pro humor. Na obraze po delším podrobnějším zkoumání stačí náznak ve zkratkovitém provedení, jedná se o nepatrné toalety, mnozí z malířů by je vypustili, ale Cyril Bouda vnímá podstatu mnoha detailů jako nedílnou součást svých obrazů. Jedním z důležitých maličkostí jsou zde přítomní lidé. Jejich jednoduché a hlavně výstižné vyobrazení perfektně přibližuje charakterové vlastnosti všech vyobrazených osob. Ustaraný starý pán jde alejí stromů v parku, má založené ruce, kouří a přemýšlí nad svým problémem. Zjevně se dívá do země, má spadlou hlavu a celý pomatený neví kudy kam. Muž, který si čte noviny, žena v červených šatech, která mu naslouchá, by mohli tvořit samostatnou jednotku pro vyobrazení dalšího tématu nového obrazu. Obě postavy muže v černém a ženy v červených šatech stejně jako ustaraný starý pán a zbytek postav zrcadlí všednost babího léta aleje v parku.

Boudovo citlivost pro ztvárnění osobnosti vystihuje jeho stálou přítomnost aktivity jeho práce. Nadarmo nedýchá a celou energii soustředí na své dílo. Z jeho tvorby vyzařuje stálá přítomnost autora. Nuda je potlačena a obraz k nám promlouvá

ze všech stran. Prostupuje všemi dimenzemi a protlačuje se jako současná média, nejen do našeho vědomí, ale i podvědomí. Musím připomenout, že nesrovnávám dílo Cyrila Boudy se současnou medializací, která nás podbízí a nutí do všelijakých uliček součástí bytí a životního stylu naší společnosti. Boudovo dílo nediktuje ani nepobízí k dobovým trendům či nejrůznějším aktivitám. Je nestranné, nepodmaňuje se a nezavádí nás do krajností. Umělcova tvorba pouze vypovídá o jeho nevyčerpatelném talentu na umělecké dráze.

Obr. č. – 3 Alej v parku (olej 1945) Cyril Bouda

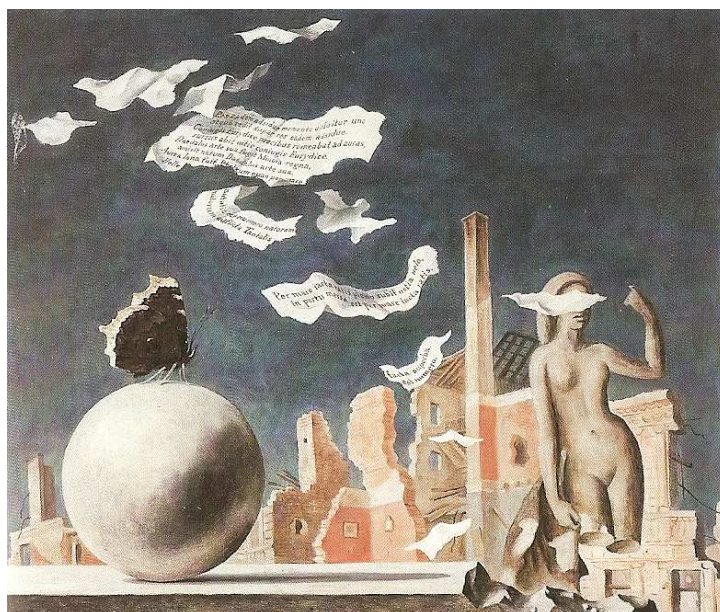
Obr.č. 4 – Otázkou co je štěstí přikládám další ukázkou obrazu se stejným názvem. Barevnost, ztvárněné předměty a symbolika hrají podstatu na tomto díle. Tuto malovanou koláž, složenou z několika fragmentů znázorňujících štěstí, autor vyobrazil s velmi intimním lyrickým nádechem. Mohly bychom porovnat práci se stejnou intimitou a tajemností jako je v obrazech Kupky. Výtvarný pojem orfismus zde hraje důležitou roli. Je to umění malby nových celků, jejichž prvky nejsou převzaty z vizuální skutečnosti, nýbrž jsou zcela stvořeny umělcem a od něho nadány mohutnou reálností. Orfismu nešlo o podání reality v její jevové – byť sebevíc stylizované podobě, nýbrž o poznání a podání vnitřních procesů, tvořících podstatu reality.

Výjev tvoří divadelní scénu pod umělým osvětlením z levé části na hlavní kulisy celého výjevu. V pozadí pevně stojí fragmenty připomínající architekturu balkánského poloostrova, kam Cyril Bouda často cestoval. Potrhaná báseň a poničené domy, zkrátka fragmenty lidské tvorby, něčeho kam zasáhl člověk do tohoto světa, jsou kontrastním protikladem k dokonalosti přírody. Příroda versus malý motýlek, který je nespoutaný, uletí ? Motýlek je přirovnáním ke štěstí, které zahlédneme a nemáme o tom ani ponětí. Je to zkrátka motýlek, který jednou uletí. Poničené památky a torzo ženské postavy mě nutí zamyslet se nad otázkami - Co po nás zůstane? Jak a v jakém stavu svět opustíme ? Poučí se z nás někdo ? Jednou z odpovědí na tyto otázky je štěstí, že jsme. Radost ze života a touha po bytí a existenci má nejen pro Cyrila Boudu, ale i pro mě důležité opodstatnění. Jednou jsem slyšela, cituji – *Jsme šťastní tehdy, když jsme tak zaneprázdnění, že nemáme čas se zabývat tak zbytečnou otázkou – Proč jsme nešťastní.* Poohlédneme se do života a radujeme se z maličkostí. Vždyť samotné štěstí, že jsme, můžeme v dnešní době plné násilí a hrozby válek děkovat za každý šťastný den. Symbol motýlka sedícího na kouli, jako na naší planetě vyvolává strach, že uletí a nevrátí se. V díle jsou patrné obavy a lehce naznačené pesimistické sklony k osudům každého z nás. Budoucnost bude taková, jakou si vytvoříme. Obraz promlouvá minulostí v zadním plánu a přítomností v prvním plánu, budoucnost zde není, neexistuje, nenarodila se, pouze se odvíjí od současnosti. Podstata jsoucna je interpretovaná v kulatém tělese, stojícím na poničené plošině. Stále stojí na pevné základně, ale může spadnout do poničených fragmentů a rozbít se. Zůstane po ní pouhá drť, která se dá opravit, rozpadne se, nebo zůstane v zapomnění.

Ženské torzo je zahaleno kouskem poničeného dopisu přímo přes obličej. Tudíž není divákovi interpretován výraz její tváře. Záměrně vypovídá symbolika zahalené ženské tváře o prožitku štěstí. Uvědomujeme si ho zpětnou vazbou, ve vzpomínkách, když právě prožíváme stavy úzkosti. V přítomnosti štěstí nevidíme, jen ho cítíme a připomeneme si, když potřebujeme oporu v životně náročných chvílích.

Celou atmosféru divadelní scény podmaňuje tmavě modré pozadí. Celému obrazu dodá imaginativní rozměr. Skrývá v sobě tajemství a hloubku nevyčerpatelných otázek. Filosofie roztrhané básně napoví, že jako poničený text může vypadat i naše štěstí, které jsme promarnili. Chaos, který nikdo neslepí.

Obr. č. – 4 Štěstí (olej 1945) Cyril Bouda

Obr. č. 5 – Jako výše uvedená výpověď obrazu o štěstí, ve zkratce s větší jasností sdělení bez velké šifry, malíř namaloval „Zátiší s kostkami“. Tři hozené jedničky, konvalinkový květ a přiložený verš symbolizují spokojenost tady přítomného štěstí. Co je trnem v oku každého diváka, je krásně a vkusně zabarvený motýlek. Oproti pevně položených a nehybných předmětů, je živý motýl, který na rozdíl od všech symbolizovaných předmětů vyvolává napětí. Každý si vybavíme vzpomínky z dětství, kdy jsme si chtěli chytit a ochočit malého motýlka. Párkrát jsme to dokázali, ale motýlek nám uletěl nebo skončil vylisovaný v herbáři jen jako vzpomínka.

Obr. č. – 5 Zátíší s kostkami (olej 1945) Cyril Bouda

Obr. č. – 6 Šproty (olej 1945) níže Cyril Bouda

Obr. Č. 6 – Poslední z ukázek k opodstatnění souvislostí díla Cyrila Boudy a jeho vzorů tvorby pro další generace je zátíší s názvem „Šproty“. Zde oproti způsobu ztvárnění „Zátíší s kostkami“ měl malíř rozhodně rozvolněnější rukopis. Způsobem propracování a technikou pastózního nanášení barev získalo dílo intenzivní vyjadřovací schopnost. Mistr věděl, kdy a jak má použít své umělecké zbraně. Ve zkratce nanesené tahy štětce živě hrají důležitou součást celkového vzhledu při volbě tématu. Jak by jinak mohl umělec vyjádřit zřídka významné zátíší s názvem „Šproty“ ? Kromě výrazného pastózního provedení vypovídá i epičnost. Hlavy ryb

mají osobité charakterové tváře, promlouvají k nám. Žertovně si notují do rytmu. Víme, že jsou mrtvé a připravené ke konzumaci, ale i přes to sledují okolní dění. Ať žije bajka „Bylo nás pět – šproty k večeři“. Tímto vtipným přirovnáním bych opět chtěla připomenout Boudův smysl pro humor. Jak naslouchal a prozíral skrz prsty každého ilustrovaného díla, které bylo jeho zakázkou, vždy vychytil celou situaci s nadsázkou toho co chtěl spisovatel popsat. Dlouhý text Cyril Bouda vždy výstižně doplnil a podtrhnul vhodnou ilustrací, která mluvila za všechno.

Cyril Bouda profesor a jeho žáci

Jan Dvořák, narozen 18. prosince 1942, studoval výtvarnou výchovu a estetiku na Pedagogické a Filozofické fakultě Univerzity Karlovy v Praze. Jeho díla jsou zastoupena v mnoha galeriích a soukromých sbírkách u nás i v zahraničí, např. v Rakousku, Austrálii, Japonsku, USA a Německu.

Od roku 1971 je členem Svazu výtvarných umělců, v roce 1990 je přijat do Unie výtvarných umělců - středočeské sdružení. V roce 1990 se stal členem sdružení Kolegium 90 se sídlem v Hamburku.

Trvalá touha po kráse provází lidský rod od samotných počátků lidské existence. Člověku je zřejmě dána jako protipól všednosti a dramatičnosti jeho existence, která, jak nás učí dějiny i současnost, nebyla nikdy procházkou růžovým sadem. A tu uprostřed nejrůznějších událostí namaluje malíř obraz, sochař vytvoří sochu, keramik vytočí na hrnčířském kruhu charakteristický tvar šálku. A pak následuje katarze - očištění. Člověk má pocit rozechvění, zvláštní citové nálady, dráždivosti a nepopsatelných dojmů. V každém z nás je něco podobného skryto, i když třeba jen neuvědoměle. Ale všichni se občas dočkáme onoho zázračného okamžiku, kdy přeskočí jiskra a jsme přímo uchvázeni krásou. Jeho obrazy a grafiku znají milovníci umění nejen v České republice, ale i v zahraničí, kde jsou ozdobou mnoha galerií i soukromých sbírek. Myslím si, že je dobré připomenout fakt, že Jan Dvořák je uveden v japonském katalogu světových výtvarných umělců žijících v Evropě. Za zmínku jistě stojí i jeho členství ve sdružení Kolegium 90 se sídlem v Hamburku, kde Jan Dvořák hájí zájmy českých výtvarných umělců.

Svět viděný očima Jana Dvořáka je plný barev, života a harmonické atmosféry. Přivykli jsme již charakteristickému pojetí, jež v jeho malbách vyzrálo v posledních letech, a které zdůrazňuje konkrétní smyslově emotivní východiska i cíle sledovaného účinu. Malíř vyjadřuje svůj neobyčejně vřelý vztah k přírodě, lidem i výsledkům jejich práce. Jeho výtvarná řeč je svébytná, výrazově bohatá, suverénní v podání, kultivovaná, s vysokou uměleckou úrovní. Z každého obrazu jakoby číselo rozkoš z malování, touha přiblížit hráz nezájmu a strhnout vnímatele do víru smyslového okouzlení.

Tematicky čerpá malíř i ze svých cest do zahraničí, ale především vnáší nový pohled na místa v naší republice důvěrně již poznaná a mnohokrát spatřená, pro něž však dovede najít nekonvenční zorný úhel, v pravém i přeneseném smyslu slova. Dovede zachytit neopakovatelné kouzlo vesnic, stejně jako melancholickou krajinou jižních Čech s charakteristickými rybníky, v nichž se odráží vysoké letní nebe a prostá architektura mizejících rázovitých chalup. Hlavními výrazovými prostředky autorových maleb je barva a osobitý způsob přednesu. S nervní citlivostí a s uvážlivým využitím malířské zkratky vystihuje základní rysy zpodobňovaného námětu. Vyjadřuje náladu, která jej naplňuje a která k povaze zvoleného místa nezbytně náleží. Pastózní plochy barevných tónů nejsou ohraničeny ostrými konturami, a přesto jako celek nepůsobí chaoticky a mají pevnou vazbu a skladebný řád. Náměty svých obrazů ztvárňuje Jan Dvořák většinou čistě malířskými postupy, ladění barev do durových či mollových tónin dodává jeho výtvorům silné emotivní vyústění.

Každý máme svou krajinu, svůj kousek země, kam se uchylujeme, kde nacházíme svůj klid. Je to krajina - útočiště, krajin - záliv, kde v stříbřitých hladinách vod a modrojasu oblohy čerpáme novou sílu, nové povzbuzení. Čím je náš život uspěchanější, čím více nás stravuje, tím s větší touhou myslíme na tuto krajinu - krajinu srdce.

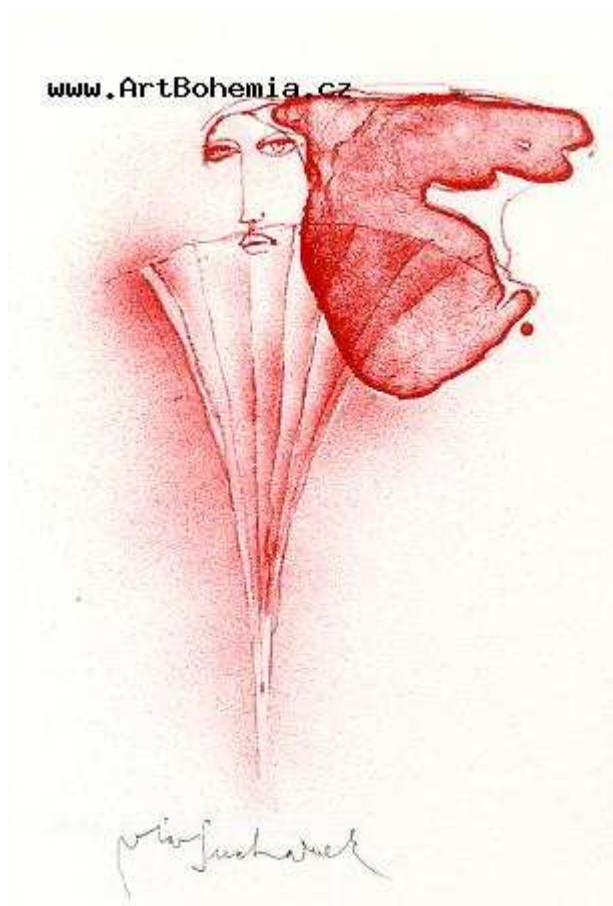

Malíř stojí před světem plaše a v pokoře, ale s vřelou touhou proniknout k podstatě a svými osobitými prostředky intonovat neobyčejné písně k chvále přírody a života. Obrazy Jana Dvořáka měly a mají schopnost vyjádřit význam ticha, ale i ozvěnu úzkostného výkřiku v liduprázdném mlčení. A jsou schopny předat tento dar i nám, jsme-li schopni a ochotni pokorně naslouchat "tajné duši věcí". Mají tuto schopnost snad právě proto, že jejich tvůrce si dokázal uchovat svůj pocit odpovědnosti a nechal vyzrát své umění v napětí mezi tichem a promluvou, mezi skutečností a snem i mezi hmotným a duchovním. S bytostným vztahem k transformované, a přece bezprostřední životní zkušenosti kořenů, z nichž s chvěním vyrůstá vše, co je pevné a svébytné.

Vladimír Suchánek, se narodil 12. února 1933 v Novém Městě nad Metují, studoval výtvarnou výchovu na Pedagogické fakultě University Karlovy v Praze v letech 1952–1954 (profesoři Č. Bouda, M. Salcman a K. Lidický) a grafickou speciálku profesora Vladimíra Silovského na Akademii výtvarných umění v Praze (1954–1960). Žije a pracuje v Praze.

Náměty grafických listů Vladimíra Suchánka vycházejí ze snad nevyčerpatelných zdrojů jeho bohaté fantazie a lyrické básnické invence. Své myšlenky však autor nevyjadřuje zjednodušeně a přímočaře, nýbrž jsou jen napovězeny a záleží na citlivosti a vnímavosti každého diváka, jak je dotvoří ve své obrazotvornosti. Právě obsahová víceznačnost obestírá jednotlivé listy zvláštní osobitou atmosférou, tajemným napětím a vytváří působivé poetické asociace. Zvláštní postavení v Suchánkově grafické tvorbě zauímají portréty a pocty významným umělcům. Autorovi zde nejde o pouhé zobrazení fyziognomie, ale snaží se především vystihnout a výtvarně vyjádřit charakter umělecké tvorby portrétované osobnosti. Základním vyjadřovacím prostředkem Suchánkových litografií je virtuózní kresebná linka, často přecházející z pevného profilu tváře nebo postavy do improvizovaných volných obrysů. Kresbu kombinuje s lavírovanými barevnými plochami či skvrnami, v nichž využívá svých zkušeností z akvarelu a monotypu. Významná úloha přísluší také vytříbené, tlumené, velice kultivované barevnosti. I v přístupu k barvě se autorův projev vyvíjel: zpočátku měla pouze funkci kolorující, brzy se však stává přirozenou součástí výtvarné kompozice. A jak můžeme vidět

zejména na listech ze současné tvorby, představuje dnes pro něj barva zcela svěbytný výrazový prostředek. Vedle volných grafických listů jsou neodmyslitelnou součástí tvorby Vladimíra Suchánka také ilustrace k veršům českých i světových básníků a také drobná užitková grafika – ex libris a novoročenky.

EXPRESSE JAKO SOUČASNOST

Expresse v kontextu Cyrila Boudy v díle „Baron Prášil“

Proč právě baron Prášil? Jak na mě zapůsobil právě on ? Co je motivem pro ztvárnění mé práce?

Odpovědi na tyto otázky jsou v níže uvedené části textu.

Vyprávění barona Prášila mi dává příležitost osvojit si popravdě lživou skutečnost. Abnormálně přetvořená realita, která je sice nemožná, ale z vyprávění barona Prášila se zdá být a je zcela normální a opravdická, přibližuje to, kam až sahá autorova představivost. Lidské bytí je zajímavé a z velké části originální. Něco čím nás příroda obohatila, čím se odlišujeme od všeho tvorstva. Jedním z těchto odlišností je lež a přetvářka jako jistý osobitý vzor, který je třeba stále zdokonalovat. Nenaplněná touha po stálém se zdokonalování vede člověka mnohdy k nejapným žertíkům. Touha po tom být lepší nás často navádí k nepravdivosti. Někdy je lepší něco si přimyslet a být zajímavější. Kdo tuto vášeň okusí a komu se zalíbí, jistě ji opět využije. Lež má spojitost s vrcholem člověčího blaha. Nepravdivá výpověď je mnohdy dobrým prostředníkem pro získávání vytoužených cílů. Lež v jakémkoliv slova smyslu mění charakter celé osobnosti k lepšímu, stejně jako k horšímu obrazu sama sebe. Lež je dobrým důkazem o tom, jak máme rádi sami sebe. Záleží nám na našem libidu i prostřednictvím křivých výpovědí hájíme své Já. Aby jsme neohrozili své Jáství, je lepší občas trochu zalhat, než si špinit ruce něčím, co by nás ohrožovalo. Odras naší osobnosti je pro lid cenou záležitostí a k její dokonalosti je zapotřebí i něčeho lehce zabarveného co posílí naší individualitu.

Baron Prášil je dobrým příkladem pro výpověď lži, jako transformace nepravdivého vsazená do skutečné reality. Realita je jako obraz vymyšlené skutečnosti. Skrze hlavní postavu literárního díla se dostaneme do světa plného neskutečného dobrodružství, ze kterého srší nevyčerpatelná dávka fantazie. Baron Prášil vhodně kopíruje celou společnost, která si vytvořila svůj vzor nadstandardu. Neobyčejnost a touha po dobrodružství je a bude nedílnou součástí lidského bití. Touha odlišovat se a zvýraznit se je dobrým základem pro stále nové náměty

v životním trendu. Promlouvá k nám ze všech stran, vše co nás obklopuje, co k nám promlouvá a co nás ovlivňuje, je hlavním aspektem pro každou civilizaci. Směr životních trendů se stále vyvíjí. Plaveme ve vlnách, které nás stále někam unáší. Jak se s nimi popereme, záleží jen na nás.

K dílům praktické části mé práce připisuji výpovědi a příkládám, jakým způsobem jsem jednala při realizaci jednotlivých obrazů z cyklu „Baron Prášil“.

Námět mé práce, jak jsem výše popsala, vychází ze stylu současné společnosti. Lež zde hraje, hrála a bude hrát nedílnou součást lidského bytí. Originálně zpracovaným způsobem smyšlených povídek ve vyprávění Barona prášila představuji svůj cyklus. Právě ilustrace Cyrila Boudy ke knize „Vyprávění Barona Prášila“ se staly motivem pro mou práci. Celoživotní dílo Cyrila Boudy mě zaujalo, jak jsem popisovala v předchozích částech mého textu a výsledkem celé mé úvahy jsou následující malby, které zde popisuji. Kam až jsem došla, jsem schopná ohodnotit s dostatečným časovým odstupem. Pokusím se o současnou interpretaci toku mých myšlenek při ztvárnění svých prací a někdy, až se k nim v budoucnu vrátím a prohlédnu si je, dojdou jistě k jinému názoru. Člověk se stále přetváří, co se tváří dnes jako slavné, zítra se utká v boji s novou a jinak dokonalou formou. „*Sláva je všední a jen velkým bojem zůstane na vrcholku těch nejlepších*“.

Nechci se ztotožňovat s dílem Cyrila Boudy, jde o transformaci jeho výtvarného názoru, ze které vycházím. Cyril Bouda je pro mě velkým mistrem a učením jeho stylu se obohacuji pro mou životní tvorbu. Pro jasnost a výstižnost toho, co jsem si od něj převzala, popisuji v několika vystihujících výrazech. Hravost – vtip – žert – barevnost – pohyb a symbolika.

Umělec by si měl pohrát se svým dílem, neznamena to, že nad ním musí strávit plno vyčerpávajících hodin práce, ale skrze dílo by měl v intenzivní chvíli na diváka působit jemným a citlivě uváženým provedením. Hravost označuji jako skličující výraz pro celé Boudovo dílo. Je pro mě podmiňujícím slovem celé umělecké tvorby. Nese v sobě základ pro další složky výtvarných triků na divákovu oko. Námět a celá výpověď sdělení je zpracovaná technikou práce a výtvarnými prostředky tak, aby výstižně a hravě vystihla celkový výraz práce. Podle Boudova vtipného provedení jsem převzala s nadsázkou vyobrazené výrazy postaviček. Připomínající divadelní loutky obohacují mou práci o žertovný a vtipný sdělení celé výpovědi barona Prášila. Doprovodnou atmosféru celého vyprávění musí podtrhnout vyvážená barevnost, vystihující celou situaci. Pro zvýraznění děje volím pro svou práci ostré a jasné barvy,

kterými ztvárňuji osobitý styl a současný názor na celou knihu „Baron Prášil“. Ve stejném duchu malbou popisuji celý děj. Výběrem kapitol evokuji svůj výtvarný názor.

Dalším výrazným aspektem, důležitým vyjadřovacím prostředkem pro ztvárnění konečného výrazu je barva. Její skladebností dosáhne dílo svého citového rozpoložení. Celý můj cyklus obrazů je ve skladbě navzájem se prostupujících a doplňujících barevných tónů, které společně tvoří celkový výraz celé práce. Celá paleta vybraných odstínů ovlivňuje celou atmosféru. Divák by se měl při pohledu na celou práci uvolnit a chvíli zamyslet. Nastupující chvíle vnímání obrazů jako celku spojuje naše vědomí s individuálním přístupem. Každý z nás zaujme nějaký postoj k dílu a vyhodnotí si svůj poznatek z toho co umělec přibližuje. Barevnost a její skladba vybrané škály intenzivních a pestrých odstínů především žluté, červené a modré naladí optimistickou atmosféru, podtrhne vtipnost a vyzařuje z ní symbol pohody a odpočinku. Barva převyšuje děj, je první co nám v blesku rychle nabudí hlavní význam celé tvorby.

Jakmile jsme součástí celého děje, je na pravém místě dalšího hlubšího zkoumání symbolika. Už v začátcích lidské existence hraje symbol významnou roli. Zpočátku znamenal výsledek jakéhokoliv vysvětlení podstaty světa a přírodních zákonitostí na něm. Různým mýtickým vysvětlením se zaznamenávalo už v prvních výtvarných projevech zkratkovitou metaforou pro odůvodnění širšího pole vnímané skutečnosti. Symbol vystihuje celou spletnost jevů pod jedním heslem. Je to kód, pod kterým se schovává děj plný velkého dobrodružství. V malbě existuje celá řada symbolů, které k nám promlouvají. Vhodně doplňují sdělení toho, co nám autor zprostředkovává.

Vzor jako východisko pro praktickou část mé práce

Každý obraz je založen na podobném řádu pro ztvárnění celého cyklu.

Jako podmalbu jsem zvolila základní namíchané barevné tóny, které budou opodstatněny v celém díle. Pozadí prostupuje do všech třech plánů na obraze. Prozařující části ze zadního plánu se objevují v popředí, dodají celému obrazu hloubku a uzavrou celou práci do jednoho celku. V hlavním plánu na obraze je škála vybraných odstínů více pestřejší a intenzivnější. Cíli první plán je nejvíce propracovaný, pro tuto část obrazu jsem volila větší pozornost a hustější pastóznost barev, tak abych docílila plasticitu a hloubku celého výjevu. Akcent hustě červené barvy dopomáhá k zaujetí oka diváka k hlavnímu sdělení námětové scény. Důležitou úlohu v mé práci tvoří i spletnost linií, které zvýrazňují podkladovou kresbu celé malby. Linie svou různorodou intenzitou plasticky kopírují formu a hmotu. Prostřednictvím silnějších a slabších obrysových tahů štětcem, dle svého uvážení, chci dosáhnout objemu zobrazovaných objektů. Nanášením překrývajících se a mísících se barev stylově ztvárňuji svou práci. Kromě štětce volím jako aplikátor nejružnější špachtle. K dotvoření celkového vzhledu používám i své prsty, kterými na obraze modeluji barvu do konečné fáze ztvárnění mého díla.

Postavy na obrazech jsou smyšlené a s nadsázkou připomínají loutkové postavičky. Tímto divadelním stylem přibližuji svou myšlenku celé práce. Uvolněná malba slouží pro relaxaci a pohodu. Výraznou barevností a způsobem komického ztvárnění celého příběhu nabádám diváka k odpočinku. Promlouvám k němu jako samotný autor knihy, který děj popíše skrze slova. Já se snažím po vzoru Cyrila Boudy o vystihnutí celého děje ukázkou obrazů v příloze, na kterých ve zkratce a výstižně ilustruji celou situaci při vyprávění barona Prášila.

Baron Prášil je a bude velkým živlem pro celou řadu jeho příznivců. Všude kam přijde, bude ho plno. Je to osobnost nevyčerpatelných rozměrů, která umí okouzlit, pobavit, inspirovat, ale i rozčítit. V každé mé ukázce obrazů prezentuji barona Prášila, který vystihuje jeho charakter. Z textu celé knihy „Vypravování barona Prášila“ jsem vybrala ukázky z jeho námořního dobrodružství, jak sám velký mistr nejapných žertíků nazval a pokusila jsem se skrze reminiscenci Cyrila Boudy vyhotovit závěr celé mé práce.

Z Á V Ě R

Kdo jsme a kam jdeme

Cílem mé práce je, najít si osobitý styl při zobrazování celého vyprávění. Cyril Bouda mě obohatil svou tvorbou, jak jsem výše popsala v předešlých kapitolách, převzala jsem od něj plno inspirujících návodů, jak si na práci zajít. Jeho výtvarný názor mi otevřel cestu do další části mé životní výtvarné tvorby. Cyril Bouda jako profesor pedagogické fakulty na UK mě i posmrtně naučil pár triků, jak interpretovat své myšlenky na podklad pro vyhotovení svého díla. Nezáleží pouze na tom, jestli je uměleckým projevem ztvárněný obraz, či socha, nebo jakým materiálem je projekt prezentován, především jde o osobitý způsob a vlastní postoj při provedení své práce. Od tohoto nesmrtelného mistra se budou učit i další jeho žáci, kteří se třeba ještě ani nenarodili. Umělecká dráha je nevyčerpatelná nápadů z hlediska možností provedení a prezentace svého umu. Umělecká aplikace je do životního trendu jistá choreografie na dlouhé cestě k poznání. Staří mistři jsou stále mezi námi. Postupem času po dlouhé generace celé výtvarné kultury se jejich myšlenky rozměňují mezi jejich následovníky. Noví umělci budou vždy pokračovat v držení této umělecké štafety, kterou si přivlastní, poučí se z ní a obohatí ji. S poohlédnutím do minulosti si budou vytvářet své nové a ještě nepoznané způsoby prezentace svých uměleckých prací. Celý proces funguje jako biologický cyklus zrození. Něco nového se utváří a staré zaniká. Zůstane nám vzpomínka, ze které vycházíme. Podobenství a možné východisko ze starých kořenů je souhrou následných činů historie lidstva. Je jednou z možností jak dále pokračovat v celé kultuře. Je na nás, jak se s touto fází jsoucna popereme. Ovlivní nás vzpomínka minulosti natolik, že jí budeme stále napodobovat, nebo si vytvoříme své nové kořeny pro vznik nové originální kultury? Každá etapa lidského bytí je propojena s fragmenty odkazů od předchozích generací. Myslím si, že tento fakt je pro nás nevyhnutelným.

V současné době je pokrok natolik rychlý, že se stále obměňuje a zdokonaluje. Do jisté míry nedá v blízké budoucnosti šanci pro vznik nového slohu. Pozdější civilizace, kteří si na nás vzpomenu, teprve zkonzultují, co bylo v této době důležitými krůčky pro vznik jejich kultury. Jak se životní styl vyvine, z čeho se dnes odrazí a na co bude navazovat, nemám zatím ani představu. Mým snem je, podívat se

jednou do budoucích časoprostorových dimenzí a poohlédnout na to, co bude smyslem lidského bytí. Jaké budou manýry v životním trendu? Co se vyklubalo z počátku prvobytně pospolné společnosti, vidíme dnes v celém pokroku lidské tvorby. A proto se ani neodvažuji odhadnout, jakých rozměrů bude společnost příštích tisíciletích. Lidská povaha je sice odlišná, ale nemění se. Stále nás budou doprovázet hrozby válek. Možná, že jako budoucí učitelé přispějeme svým žákům trochou primární prevence proti hrozícím válkám a zachováme naši planetu v míru. Svět je dnes rozdělen, stále se výrazně odlišujeme od chudé civilizace zemí třetího světa. Otázkou migrace národů zůstává pole životně důležitých aspektů pro život, týkajících se hlavně hladomoru, ale i náboženství a ekonomiky. Vždy tato problematika bude nejdůležitějším bodem pro válečný konflikt. Jak omezit pesimisticky smyšlený pohledu na svět sama nevyřeším. Lidstvo se převaluje ve vlnách, houfně zachází tam, odkud si utváří východisko, jak a kam dál jít. Kdo jsme a kam jdeme? Tyto otázky bez odpovědi jsou trnem v oku mnoha lidem. Nenajdeme jednoduchý a vystihující výraz pro tyto myšlenky. Pouze jsme tu a budeme. Jak a kam půjdeme, sami uvidíme.

Co nám zůstane v našich srdcích budou jen vzpomínky. Reminiscence nám bude stále pulzovat v žilách a zintensivní vždy, když budeme v úzkých. Stále se budeme chtít k ní přiblížit, zopakovat ji, znovu prožít nebo zapomenout. Potopíme se s ní. Vzpomínka je jediným rájem, ze kterého nemůžeme být vyhnáni.

SEZNAM CITACÍ

1. Cyril Bouda , Eva Bužgová a Jiří Bouda – Nakladatelství Slováry, Praha 2001, strana 7 – 8
2. Cyril Bouda , Eva Bužgová a Jiří Bouda – Nakladatelství Slováry, Praha 2001, strana 10 – 12
3. Cyril Bouda , Eva Bužgová a Jiří Bouda – Nakladatelství Slováry, Praha 2001, strana 14 – 15
4. Jan Dvořák, Mgr. Jan Cháza – www.dvorakjan.cz
5. Vladimír Suchánek, Tomáš Rybička – www.artbohemia.cz/suchanek-vladimir

POUŽITÁ LITERATURA

1. Eva Bužgová a Jiří Bouda : Cyril Bouda. Nakladatelství Slováry, Praha 2001
2. Josef Javůrek a spol. : Cyril Bouda a kniha. Památník národního písemnictví, Praha 1959
3. Eva Bužgová a spol. : Cyril Bouda. Národní galerie v Praze, Praha 1982
4. Dr. Emanuel Poche Drsc. : Encyklopedie českého výtvarného umění. Academia, Praha 1975
5. Jiří Kolář a Josef Hiršal : Baron Prášil . Albatros, Praha 1970
6. James Hall : Slovník námětů a symbolů ve výtvarném umění. Svoboda, Praha 1991
7. PhDr. Růžena Buchtelová, PhDr. Helena Confortiová a spol. : Akademický slovník cizích slov. Academia, Praha 1998
8. Ladislav Horáček : Dějiny umění Larousse – Romantismus. Paseka, Praha 2001

DOKUMENTACE PRAKTICKÉ ČÁSTI DIPLOMOVÉ PRÁCE

Cyklus maleb a doplňující skici

„Baron Prášil“

Seznam obrazů :

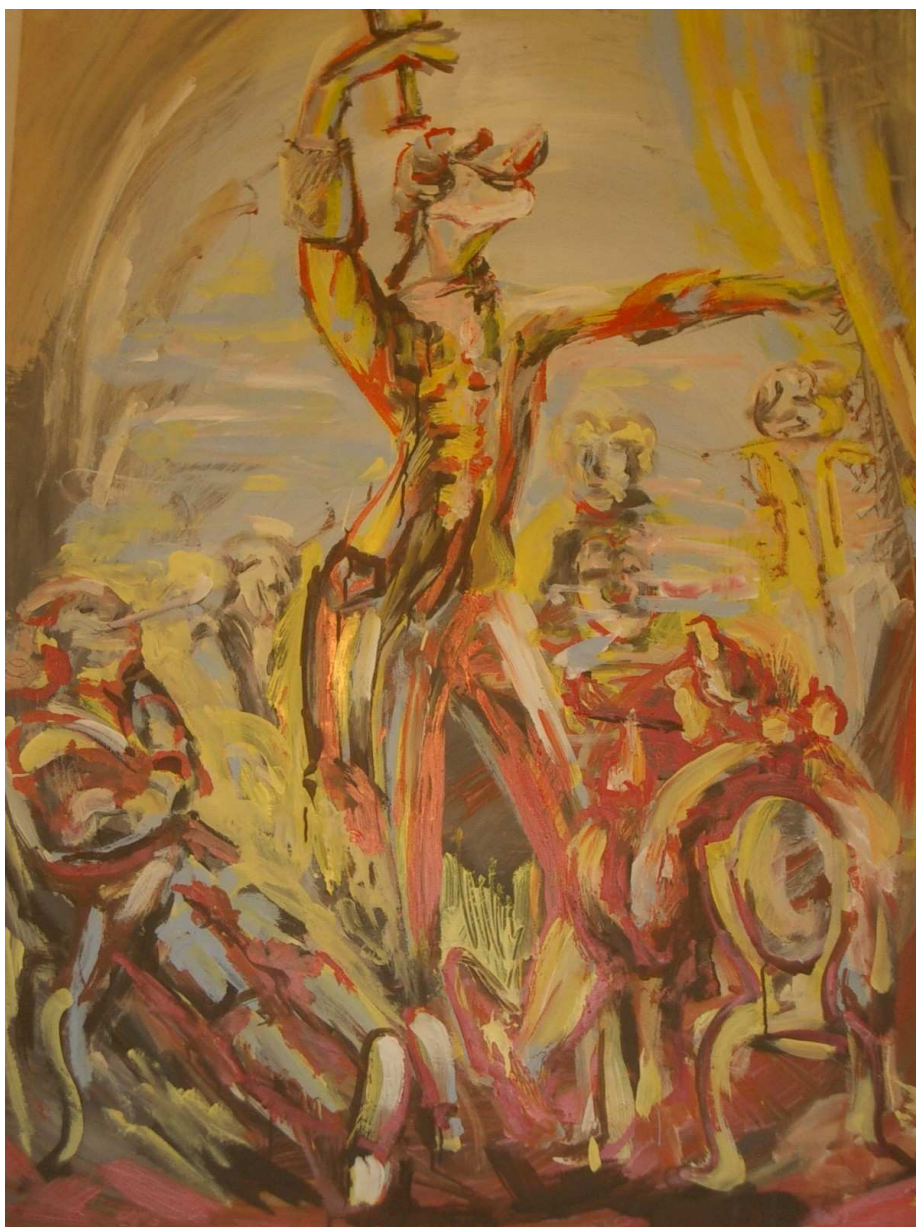
1. Na uvítanou, 2008 (akrylát, MDF deska)
2. Prasečí ocásek a divoký kanec, 2008 (akrylát, MDF deska)
3. Vysoká škola v salónu na stole, 2008 (akrylát, MDF deska)
4. Rozpůlený kůň, 2008 (akrylát, MDF deska)
5. Jízda na dělové kouli, 2008 (akrylát, MDF deska)
6. Za cop z močálu, 2008 (akrylát, MDF deska)
7. Lev a krokodýl, 2008 (akrylát, MDF deska)
8. Láhev od císařovny, 2008 (akrylát, MDF deska)
9. Vhodná příležitost, 2008 (akrylát, MDF deska)
10. Bomba k svačině, 2008 (akrylát, MDF deska)

DOKUMENTACE

PRAKTICKÉ ČÁSTI

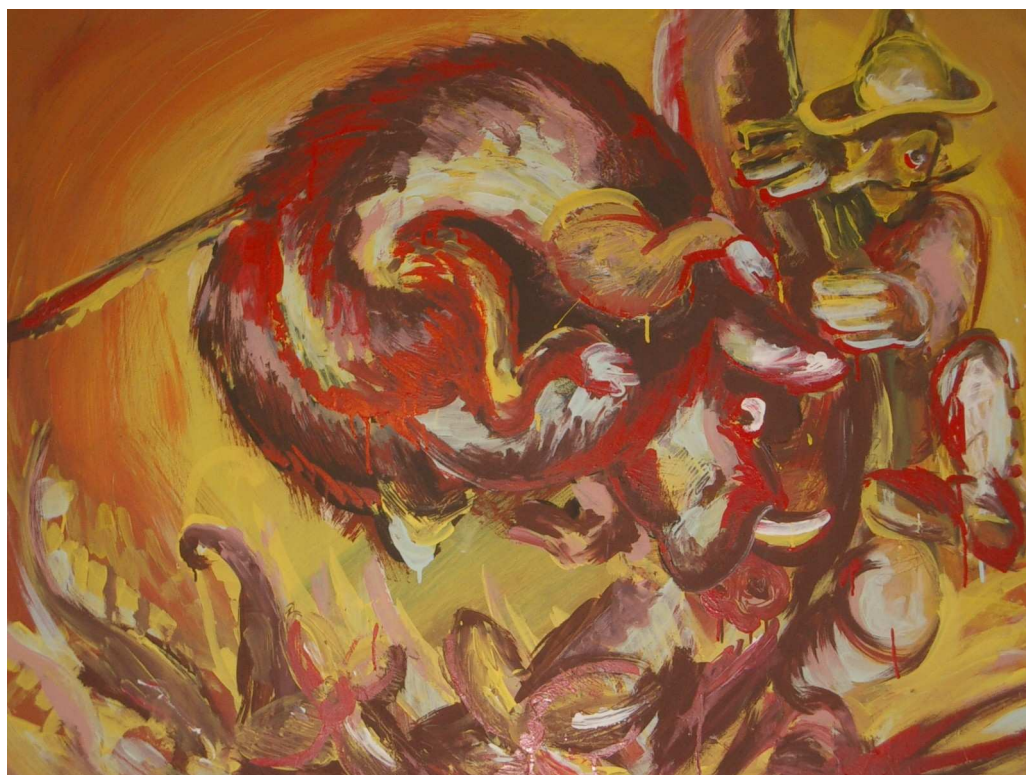
POUŽITÉ PŘÍSTROJE :

* fotoaparát Pentax Optio S

NA UVÍTANOU
(100 x 140)

Je zimní večer. Venku tiše sněží.
Mráz na okna kreslí zimostřád.
Zimní večer. Na zámecké věži
odbíjejí hodiny svůj čas.
V krbu hoří. Z lampy padá záře.
Dnes má radost hostitel i host.
Jasně oči, rozesmáté tváře –
Baron Prášil pozval společnost.
Baron Prášil! Starý dobrý známý !
Snad i slepí by ho poznali.
Na svých cestách setkal se i s vámi.
Kolikrát už jste ho potkali!

PRASEČÍ OCÁSEK A DIVOKÝ KANEC

(100 X 140)

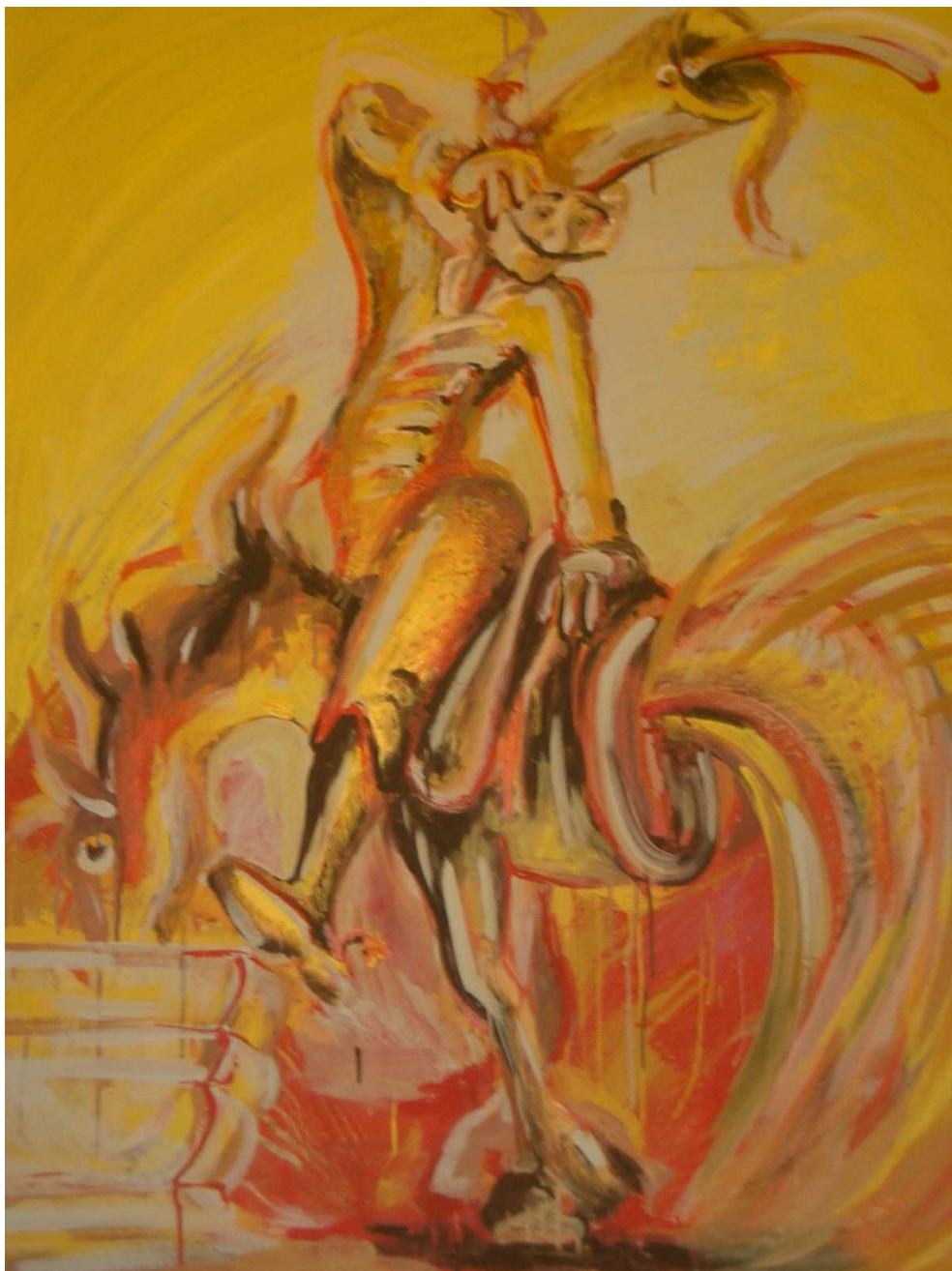
Jednou jsem zas kráčet beze zbraně
na procházku podél lesní stráně.
Hrůzou náhle stydne nos i rámě.
Divoký kanec ! Míří rovnou na mě.
Skutečnost, či strašný sen?
Rychle skočím za dubový kmen.

VYSOKÁ ŠKOLA V SALÓNU NA STOLE

(100 x 140)

Kůň prováděl cviky tak dokonale, nenucena, obratně a vkusně, že nerozbil ani jediný šáleček a nepoškodil ani nejkřehčí misku. Získal jsem tím u dam i u hostitele obrovskou vážnost a přízeň, takže mě hrabě s obvyklou zdvořilostí požádal, abych od něho přijal jako dar a vyjel s ním do boje proti Turkům, proti nimž se tenkrát chystalo mohutné tažení.

ROZPŮLENÝ KŮŇ

(100 x 140)

Koně byla půlka. Zadní část
celá pryč, jak by jí usekl.
A kůň pil a pil. Však všečen chlast,
jednou prošel jícnem, vytekl.
Když se nepřátelé v divém ryku
zpátky do pevnosti hrnuli,
pádím za nimi. A náhle v mžiku
spadla brána. Kůň byl vejpůli.

JÍZDA NA DĚLOVÉ KOULI

(100 x 140)

Stojím vedle největšího děla,
z něhož právě koule vyletěla.
Bez rozmyslu vyskočil jsem rázem
na kouli, již naši vypálili.
Chtěl jsem ještě před dopadem na zem
změřit okem nepřátelské síly.

ZA COP Z MOČÁLU

(100 x 140)

Abych se tu neutopil,
vlastní cop jsem rukou chopil
a hned táhnu ze vší síly,
div si nepřetrhnu žíly.
Táhnu celý zemdlený,
koně svírám koleny.
Táhnu tak, že s koněm jsem
v malé chvíli nad bahnem.
Nemít pevný cop, byl by tu náš hrob.
Od těch dob cop v úctě mám,
ať mi bimbá sem či tam.

LEV A KROKODÝL

(100 x 140)

Jednou jsem tu totiž k zemi klesl,
ten lev skočil, zběsile se vznesl,
minul mě a dopadl v tu ránu
do strašného ještěřího chřtánu.

Tlama jedné šelmy vžela v té druhé a obě se nyní zuřivě namáhaly dostat se od sebe.

LÁHEV OD CÍSAŘOVNY

(100 x 140)

„Prášile můj, dá se říci, že vy nevěřící
jste, pokud se moku týče, velcí labužníci.
Až však se mnou ochutnáte z této láhve vína,
poznáte, oč jemnější je jazyk moslemína.
I když pijeme potají, tomuhle tokaji
žádná vína na světě se nevyrovnají“.

VHODNÁ PŘÍLEŽITOST

(100 x 140)

Napřed jsem sundal z lafet všechny hlavně a naházel je tři míle daleko do moře. Šlo přibližně o tři sta kusů, od osmačtyřiceti liberek do čtyřiadvaceti liberky. Byl to kus nejtěžší práce, jakou jsem kdy v životě vykonal, neboť mi nikdo při tom nepomohl ani prstem.

BOMBA K SVAČINĚ

(100 x 140)

Asi za dva měsíce po tom činu
sám generál Elliot mě pozval na svačinu.
Jíme právě kaviár a žertujeme spolu.
Krach !
Najednou padla bomba doprostředka stolu.

Přiložené skici k praktické části
diploMOVé práce

Návrh č.1 – skic : Prasečí ocásek a divoký kanec

(14 x 18)

Návrh č. 2 - skic : Vhodná příležitost

(14 x 18)

Návrh č. 3 – skic : V medvědí kůži

(14 x 18)

Návrh č. 4 – skic : Za cop z močálu

(14 x 18)

Návrh č. 5 – skic : Krokodýl a lev

(14 x 18)

Návrh č. 6 – skic : Rozpůlený kůň

(14 x 18)

Návrh č. 7 – skic : Bomba k svačině

(14 x 18)

Návrh č. 8 – skic : Vysoká škola v salónu na stole

(14 x 18)

Návrh č. 9 – skic : V živé temnici

(14 x 18)

Návrh č. 10 – skic : Láhev od císařovny

(14 x 18)

